

Anatomia kliniczna

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2024/2025
Wydział	Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Ratownictwo medyczne
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	Studia I stopnia
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Anatomii Człowieka Wydział Nauk o Zdrowiu Chałubińskiego 5, 02-004 Warszawa
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. n. med. i n. o zdr. Patryk Rzońca patryk.rzonca@wum.edu.pl
Koordynator przedmiotu	mgr Brygida Krucińska brygida.krucinska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	mgr Brygida Krucińska brygida.krucinska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr hab. n. med. i n. o zdr. Patryk Rzońca mgr Adam Gorgol mgr Brygida Krucińska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	II rok, I semestr	Liczba punktów ECTS	1.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)			
seminarium (S)			
ćwiczenia (C)		30	1
e-learning (e-L)			
zajęcia praktyczne (ZP)			
praktyka zawodowa (PZ)			
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń			

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zapoznanie studentów z budową ciała ludzkiego ze szczególnym uwzględnieniem anatomii powierzchniowej i topograficznej oraz nomenklatury stosowanej przy opisie części ciała człowieka, narządów i tkanek w dokumentacji medycznej.
C2	Rozwinięcie wiedzy z zakresu anatomii prawidłowej z uwzględnieniem podstaw fizjologii i patofizjologii człowieka na poziomie niezbędnym ratownikowi medycznemu.
C3	Rozwinięcie wiedzy z zakresu anatomii człowieka w odniesieniu do stanów chorobowych oraz urazów stanowiących bezpośrednie zagrożenie utratą zdrowia lub życia.
C4	Przygotowanie podstaw morfologicznych do badania fizykalnego pacjenta oraz stosowania współczesnych metod i technik diagnostycznych w zakresie przydatnym w ratownictwie medycznym.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
A.W1	mianownictwo anatomiczne

Załącznik nr 4A do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

A.W2.	budowę ciała ludzkiego w ujęciu topograficznym oraz czynnościowym
A.W3.	anatomiczne podstawy badania przedmiotowego
A.W5.	fizjologię narządów i układów organizmu
A.W6.	mechanizmy regulacji narządów i układów organizmu oraz zależności istniejące między nimi
A.W11.	zmiany w funkcjonowaniu organizmu jako całości w sytuacji zaburzenia jego homeostazy, a także specyfikację i znaczenie gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej w utrzymaniu homeostazy ustroju
A.W48.	odstawowe pojęcia z zakresu patologii ogólnej dotyczące zmian wstecznych, zmian postępowych i zapaleń
A.W49.	wybrane zagadnienia z zakresu patologii narządowej układu nerwowego, pokarmowego i moczowo-płciowego

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

A.U1.	lokalizować poszczególne okolice ciała i znajdujące się w nich narządy oraz ustalać położenie narządów względem siebie
A.U2.	wykazywać różnice w budowie ciała oraz w czynnościach narządów u osoby dorosłej i dziecka
A.U3.	oceniać czynności narządów i układów organizmu
A.U4.	rozpoznawać patofizjologiczne podstawy niewydolności układu krążenia
A.U17.	wiązać zmiany patologiczne stwierdzone w badaniu przedmiotowym ze zmianami zachodzącymi na poziomie komórkowym
A.U18.	rozpoznawać zaburzenia oddychania, krążenia oraz czynności innych układów organizmu i narządów

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	<i>(pole nieobowiązkowe)</i> Efekty w zakresie
---------------------------------	--

Kompetencje społecznych – Absolwent jest gotów do:

K5	dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń, dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych
----	--

6. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Ćwiczenie 1	Głowa: <ul style="list-style-type: none"> • Urazy głowy i ich następstwa – diagnostyka, przebieg kliniczny i leczenie. • Funkcje czaszki i struktur wewnątrzczaszkowych, objawy zapalenia 	A.W1.-A.W3., A.W5., A.W6., A.W11., A.W48., A.W49., A.U1.-A.U4.; A.U17.; A.U18.; K5.

Załącznik nr 4A do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

	<p>opon mózgowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udary mózgu: rodzaje i mechanizm powstania, diagnostyka, przebieg kliniczny i leczenie. • Tętniaki wewnątrzczaszkowe. • Wodogłowie - (mechanizm, krążenie płynu mózgowodzeniowego, objawy, leczenie). • Twarzoczaszka - urazy oczodołu i oka (tępe, penetrujące, chemiczne). • Urazy nosa, szczęki, żuchwy – zagrożenia, zasady doraźnej pomocy. • Złamanie kości podstawy czaszki. • Porażenie nerwu twarzowego (Bella). 	
Ćwiczenie 2	<p>Szyja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urazy szyj i ich następstwa – diagnostyka, przebieg kliniczny i leczenie. Tętno (t. szyjna, tętno żyłne). • Dostęp do dużych żył (wkłucie) i wenesekcja – wskazania i technika. • Gruczoł tarczowy: wole obojętne, nadczynność tarczycy (wytrzeszcz oczu), guzy tarczycy, unaczynienie, uszkodzenie nerwu krtaniowego wstecznego (przyczyny, objawy). • Wspomaganie oddychania bez intubacji i z intubacją dotchawiczą. • Urazy rdzenia kręgowego i ich następstwa – diagnostyka, przebieg kliniczny i leczenie. • Urazy kręgosłupa i ich następstwa - diagnostyka, przebieg kliniczny i leczenie. 	A.W48., A.W49., A.U1.- A.U4.; A.U17.; A.U18.; K5.
Ćwiczenie 3	<p>Kończyny górne i dolne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anatomia czynnościowa i kliniczna kończyn. • Urazy kończyn i ich skutki – objawy, zaopatrzenie wstępne, leczenie i powikłania. • Uszkodzenia głównych nerwów kończyny górnej (ręka opadająca, błogosławiąca, szponiasta). • Zwichnięcia i złamania kości kończyn górnych - martwica jałowa głowy kości ramiennej, nawykowe zwichnięcia w stawie ramiennym, powikłania złamań nadkłykciowych w rodzaju uszkodzenia tętnicy promieniowej lub łokciowej, zespół kanału łokciowego, łokieć tenisisty i golfisty, złamanie kości przedramienia (Colles, Smith, Galeazzi, Monteggia), zespół ciasnoty przedziałów powięziowych, złamanie zielonej gałązki, zespół kanału nadgarstka, urazy ręki. • Urazy kości kończyn dolnych - złamanie szyjki udowej, nawykowe zwichnięcie stawu biodrowego - wskazania do wymiany stawu biodrowego, złamanie trzonu kości udowej, uszkodzenia rzepki, łąkotek, chrząstki stawowej, więzadeł krzyżowych, więzadeł pobocznych, urazy kości podudzia, skręcenia i zwichnięcia stawu skokowego, złamania kości stopy. • Ostre i przewlekłe niedokrwienie kończyn dolnych – chromanie przestankowe, krążenie oboczne, martwica tkanek. • Zapalenie zakrzepowe żył powierzchownych - objawy, powikłania i leczenie. 	A.W1.-A.W3., A.W5., A.W6., A.W11., A.W48., A.W49., A.U1.- A.U4.; A.U17.; A.U18.; K5.
Ćwiczenie 4	<p>Klatka piersiowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ostre i przewlekłe schorzenia płuc (zapalenie, astma, rozedma, mukowiscydoza) - objawy, diagnostyka, leczenie. • Zator tętnicy płucnej - patofizjologia, profilaktyka, objawy, diagnostyka, leczenie zachowawcze (trombolityczne) i inwazyjne. • Fizjologia serca, przewodzenie bodźców elektrycznych, patofizjologia chorób serca i układu krążenia. • Diagnostyka chorób serca i naczyń wieńcowych. Leczenie schorzeń 	A.W1.-A.W3., A.W5., A.W6., A.W11., A.W48., A.W49., A.U1.- A.U4.; A.U17.; A.U18.; K5.

	<p>serca.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zespół ciasnoty górnego otworu klatki piersiowej. • Wady wrodzone klatki piersiowej. • Urazy klatki piersiowej (tępe, drążące): • Odma opłucnej, krwiak opłucnej; rodzaje odmy: objawy i postępowanie (punkcja w przestrzeni międzyżebrowej, drenaż jamy opłucnej - wskazania, technika zabiegu). • Urazy tępe serca. • Tamponada serca - przyczyny, objawy, leczenie. 	
Ćwiczenie 5	<p>Jama brzuszna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anatomia czynnościowa i kliniczna jamy brzusznej. • Urazy jamy brzusznej i ich następstwa – diagnostyka, przebieg kliniczny i leczenie. • Anatomia topograficzna i powierzchniowa. • Przepukliny rozworu przełykowego przepony, choroba refluksowa, przełyk Barretta: objawy, powikłania, leczenie zachowawcze i chirurgiczne (operacja Nissena). • Żyłaki przełyku - podstawy patofizjologii nadciśnienia wrotnego, krwotok z żyłaków przełyku i jego leczenie. • Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy. • Ostre stany w chirurgii przewodu pokarmowego (perforacja i krwawienie z wrzodu żołądka lub dwunastnicy, ostre niedokrwienie jelita cienkiego, ostre zapalenie wyrostka robaczkowego i pęcherzyka żółciowego). • Przepukliny brzuszne (rodzaje, objawy, powikłania, leczenie). • Niedrożność jelita grubego - przyczyny, objawy, powikłania, postępowanie. • Urazy miednicy - zwichnięcia i złamania w obrębie stawów krzyżowo-biodrowych oraz biodrowych, rozejście się pierścienia miednicy. • Powikłania urazów miednicy, metody unieruchomienia miednicy po urazie, wskazania do leczenia operacyjnego. • Ostre schorzenia nerek i dróg moczowych. • Urazy nerek - przyczyny, diagnostyka i leczenie. • Tętniaki (aorta, naczynia obwodowe). • Stopa cukrzycowa. • Nefropatia i retinopatia cukrzycowa. 	<p>A.W1.-A.W3., A.W5., A.W6., A.W11., A.W48., A.W49., A.U1.- A.U4.; A.U17.; A.U18.; K5.</p>

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Netter FH. Netter Atlas anatomii człowieka. Edra Urban & Partner. Wrocław 2019.
2. Moore KL, Dalley AF, Agur AMR. Anatomia Kliniczna Moore'a. MedPharm 2017.
3. Aleksandrowicz R, Ciszek B, Krasucki K. Anatomia człowieka Repetytorium. PZWL Wydawnictwo Lekarskie. Warszawa, 2020.

Uzupełniająca

1. Paulsen F, Waschke J. Tablice anatomiczne mięśni, stawów i nerwów. Atlas anatomii człowieka Sobotta. Angielskie mianownictwo. Edra Urban & Partner. Wrocław 2020.
2. Paulsen F, Waschke J. Atlas anatomii człowieka Sobotta. Angielskie mianownictwo. Tom 1. Ogólne pojęcia anatomiczne. Narządy ruchu. Edra Urban & Partner. Wrocław 2019.
3. Paulsen F, Waschke J. Atlas anatomii człowieka Sobotta. Angielskie mianownictwo. Tom 2. Narządy wewnętrzne klatki piersiowej, jamy brzusznej i miednicy. Edra Urban & Partner. Wrocław 2019.

4. Paulsen F, Waschke J. Atlas anatomii człowieka Sobotta. Angielskie mianownictwo. Tom 3. Głowa, szyja i układ nerwowy. Edra Urban & Partner. Wrocław 2019.

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
A.W1.-A.W3.; A.W5.; A.W6.; A.W11.; A.W13.; A.W48.; A.W49.; A.U1. – A.U4.;A.U17.; A.U18.	Zaliczenie testu końcowego.	Uzyskanie powyżej 65% ogólnej puli punktów.
	Przygotowanie i omówienie wybranych zagadnień ćwiczeniowych.	Uzyskanie pozytywnej oceny nauczyciela prowadzącego.
K5	Przedłużona obserwacja przez opiekuna/nauczyciela prowadzącego.	Uzyskanie pozytywnej oceny opiekuna/nauczyciela prowadzącego poprzez aktywny udział w zajęciach oraz dostateczne przyswojenie efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji.

9. INFORMACJE DODATKOWE

Przedmiot Anatomia kliniczna prowadzony jest przez Zakład Anatomii Człowieka Wydziału Nauk o Zdrowiu WUM.

Aby w pełni wykorzystać czas ćwiczeń student obowiązany jest przychodzić na zajęcia przygotowany teoretycznie z aktualnego materiału oraz obowiązuje znajomość materiału ze wszystkich poprzednio odbytych zajęć.

Prowadzący ma prawo sprawdzić znajomość zagadnień w formie pisemnej bądź ustnej i nie dopuścić studenta do zajęć w przypadku braku wiedzy dotyczącej aktualnego zagadnienia. Każdy student jest zobowiązany do obecności na wszystkich ćwiczeniach. W razie nieobecności należy odbyć zajęcia z inną grupą, lub udokumentować znajomość zagadnień u osoby prowadzącej zajęcia we wskazany przez nią sposób i we wskazanym przez nią terminie. Wszelkie sprawy dotyczące nieobecności należy uregulować niezwłocznie.

Studentów obowiązuje regulamin zajęć podany na pierwszych zajęciach. W przypadku pytań proszę kontaktować się za pośrednictwem platformy MStTeams (podając problem wraz z numerem grupy, tematem, datą i godziną zajęć- jeśli dotyczy) z osobą odpowiedzialną za dydaktykę:

mgr Brygida Krucińska
brygida.krucinska@wum.edu.pl

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich